

KETRIN MENSFILD HIKOYALARINING MILLIY-MADANIY QIRRALARI

Kaxxarova Shaxlo Shaydilloyevna

BuxDu ingliz tili o'qituvchisi

<https://doi.org/10.5281/zenodo.14742790>

Annotatsiya. Ushbu maqolada Ketrin Mensfild hikoyalarining lingvomadaniy xususiyatlari haqida bayot etilgan Ketrin Mensfild hikoyalari o'ziga xos tarixiy va ijtimoiy kontekstga hamda, adabiy merosi ingliz adabiyotida katta ahamiyatga ega bo'lib, uning asarlari ko'plab o'quvchilar va tadqiqotchilar tomonidan o'rganiladi va qadrlanadi.

Kalit sovzlar: milliy, madaniy, adabiy, adabiyotshunos, tarjima, yozuvchi, asar, nafosat, sarguzasht.

НАЦИОНАЛЬНО-КУЛЬТУРНЫЕ АСПЕКТЫ РАССКАЗОВ КЭТРИН МЭНСФИЛД

Аннотация. В статье описываются лингвистические и культурные особенности рассказов Кэтрин Мэнсфилд. Рассказы Кэтрин Мэнсфилд имеют уникальный исторический и социальный контекст, а ее литературное наследие имеет большое значение в английской литературе, а ее произведения изучаются и ценятся многими читателями и исследователями.

Ключевые слова: национальный, культурный, литературный, литературный критик, перевод, писатель, произведение, элегантность, приключение.

NATIONAL-CULTURAL ASPECTS OF KATHERINE MANSFIELD'S STORIES

Abstract. The article describes the linguistic and cultural features of Katherine Mansfield's stories. Katherine Mansfield's stories have a unique historical and social context, and her literary heritage is of great importance in English literature, and her works are studied and appreciated by many readers and researchers.

Keywords: national, cultural, literary, literary critic, translation, writer, work, elegance, adventure.

Ma'lumki, Yevropa tillari ichida ingliz tili juda keng tarqalganligi, lug'atining boyligi bilan alohida ahamiyatga ega. Mazmun jihatdan bir-biriga yaqin so'zlarning ko'p uchrashiga qaramasdan, Ketrin Mensfild (Katherine Mansfield) adiblarning so'zlardan o'ta mohirona foydalanligi hattoki, yangidan-yangi so'zlarni muomalaga kiritganligi adabiyotshunos olimlar tomonidan e'tirof etiladi. G'arb adabiyoti deganda, avvalo nafosat, sarguzashtga boy adabiyot ko'z o'ngimizda gavdalanadi. Aynan shu xususiyatlari bilan ham bu adabiyot boshqa adabiyotlardan ajralib turadi. Ingliz adabiyoti – bu ko'p asrlarni qamrab oladigan tarix ekanligiga, bu tilda U.

Shekspirdek buyuk yozuvchilar o'z asarlarini jahonga taqdim qilganliklariga diqqatimizni qaratadigan bo'lsak, mualliflar tomonidan inglizlarning milliy xarakterini, ruhini unutilmas asarlar sifatida targ'ib qilganligini ham tan olishimiz lozim.

Ko'plab adabiyotshunos olimlar uchun ushbu buyuk yozuvchilarning asarlari nafaqat katta ilxom manbai, balki ingliz madaniyatini, millat ruhiyatini, mamlakat sivilizatsiyasini, madaniy xususiyatlarini anglashning asosi bo'lib ham xizmat qilishi bugun hech birimizga sir emas.

Ketrin Mensfild (Katherine Mansfield) — Yangizelandiyada tug'ilgan mashhur hikoyanavis adiba va shoir. 9 yoshida ilk hikoyalari «High School Reporter» va «Wellington Girls' High School magazine» jurnallarida bosilgan. U Angliyada tahsil olgach, ona yurtiga qaytadi, ammo 1908 yilda yana Londonga qaytadi. Uning hayoti murakkab sevgi va oilaviy mojarolarda o'tgan. Ketrin Mensfild 11 yoshida kashf qilgan sevimli yozuvchisi Chexov ta'sirida ijod qilgan. Uning butun ijodi umrining oxirida 2 jildda jamlanib, "Musicha ini" (1923) va «Bolalarcha» (1924) nomlari bilan nashr etilgan. Shuningdek, "Aloe" nomli she'riy i, "Hikoyalar va adiblar" nomli adabiy maqolalar to'plami ham adiba vafoti arafasida chop qilingan.. Ketrin Mensfildning «Ming hikoyalar» degan maxsus to'plami yo'q, lekin u juda ko'p qisqa hikoyalar yozgan. Uning eng mashhur hikoyalari quyidagilardir: «The Garden Party» - Bu hikoya ijtimoiy tabaqalar, o'lim va hayotning go'zalligi haqidagi fikrlarni o'rganadi.

2. «Bliss» - Bu asar ayollarning ichki dunyosi va ularning kutilmagan hissiyotlarini tasvirlaydi.

3. «The Daughters of the Late Colonel» - Hikoya ikki opa-singilning otalarining o'limidan keyingi hayoti va o'z mustaqilliklarini topish yo'lidagi qiyinchiliklar haqida.

4. «The Fly» - Bu hikoya urushning inson psixologiyasiga ta'siri va o'lim mavzusini tadqiq qiladi. quyida uning hikoyalaridan parchalar tarjima qilib ko'rib chiqamiz: Rosemary Fell, a young, intelligent, modern, and educated woman who had only been married for two years, was very much loved by her husband and spared nothing for her. Rosemary's family, if the bride wanted to buy something or other, would go straight to Paris, without even thinking about London. O'zbekcha tarjimasi: Turmushga chiqqaniga endigina ikki yil bo'lgan ko'hlikkina, yosh, aqlli, zamonaviy va o'qimishli juvon Rozmari Fellni eri juda yaxshi ko'rar, undan hech narsani ayammasdi. Rozmari tushgan oila, mabodo kelin u yoki bu narsa xarid qilmoqchi bo'lsa, Londonni nazariga ilmay, to'ppa-to'g'ri Parijga yo'l olardi. ("Sadaqa" hikoyasidan O'roq Rashidov tarjimasi) ushbu tarjimadan ko'rinib turibdiki, hikoyada Ketrin Mensfild so'z ifodasini to'g'ri qo'llay olgan. Yana bir misol, shu hikoyadan. It was raining outside, and the newly lit electric lights were flickering sadly. At that moment, a young girl with a small figure, from a dark background, appeared next to Rosemary and said in a sad voice: "Madam, goodbye..." "Are you telling me?" Rosemary turned in the direction of the voice and saw a strange girl trembling as if

she had just come out of the water. Tashqarida yomg'ir quyay, endigina yongan elektr chiroqlari qandaydir g'amgin miltirab turardi. Ana shu vaqtda kichik jussali, qorachadan kelgan yosh bir qiz Rozmarining yonida paydo bo'ldi va mungli ovozda:

— Xonim, xayr qiling...— dedi.

— Menga aytyapsizmi? — ovoz kelgan tomonga o'girildi Rozmari va xuddi suvdan chiqqanday qaltirab turgan begona qizni ko'rdi. (O'roq Rashidov tarjimasi)

Quyida uning hikoyalari va ba'zi gaplarning o'zbek tilidagi tarjimasi va leksik-semantik xususiyatlariga oid ba'zi ma'lumotlar keltirilgan. Tarjimasi va Leksik-Semantik Xususiyatlari:

1. Inson Ruhiyatining Nozik Tasviri: Mensfildning hikoyalarida inson ruhiyatining nozik jihatlari juda chuqur tasvirlangan. Masalan, "The Garden Party" (Bog'da Kechgan Ziyofat) hikoyasida yosh qizning boy va kambag'allar orasidagi tafovutlarni anglab yetishi tasvirlangan.

Bu hikoya o'zbek tilida tarjima qilinganda, qahramonning ichki kechinmalari va ularning lingvistik ifodasi muhim o'rin tutadi.

2. Tuyg'ular va Holatlar: Uning hikoyalarida tuyg'ular, holatlar va kayfiyatlar aniq va jonli ifoda etilgan. O'zbek tilidagi tarjimalarda bu tuyg'ularni to'liq yetkazish uchun ko'pincha sinonimlar va emotsional so'zlardan foydalaniladi.

3. O'xshatish va Metaforalar: Mensfildning asarlarida o'xshatishlar va metaforalar keng qo'llaniladi. O'zbek tiliga tarjima qilishda, ushbu badiiy tasvir vositalarini saqlab qolish muhim, chunki ular hikoya atmosferasini yaratishda katta ahamiyatga ega.

4. Madaniy Kontekst va Muqobil Tarjimalar: Tarjimada madaniy kontekstga mos keluvchi muqobil iboralarni topish muhim. Masalan, ingliz tilida keng tarqalgan idiomatik iboralar o'zbek tilida bevosita tarjima qilinmaydi, balki ularning o'zbek tilidagi ekvivalentlari topiladi.

Misollar: "And after all the weather was ideal." (The Garden Party) Tarjima: "Axir, ob-havo ajoyib edi." Leksik-Semantik Tahlil: Bu gapda "ideal" so'zi "ajoyib" deb tarjima qilingan.

Inglizcha "ideal" so'zi mukammallikni ifodalaydi, o'zbek tilida esa "ajoyib" so'zi bu ma'noni to'liq yetkazadi.

Original: "She sat down on the grass and leaned against a tall tree." (At the Bay)

Tarjima: "U maysaga o'tirdi va baland daraxtga suyanib oldi." Leksik-Semantik Tahlil: Bu gapda "sat down" va "leaned against" fe'llari o'zbek tilida "o'tirdi" va "suyandi" deb tarjima qilingan. Bu fe'llar harakatni va holatni aniq tasvirlaydi. Mensfildning hikoyalarini o'zbek tiliga tarjima qilishda, ularning lingvistik va semantik xususiyatlarini to'liq yetkazish uchun badiiy uslublar va tilning boy ifoda imkoniyatlaridan foydalanish lozim.

Ketrin Mensfildning (Katherine Mansfield) "Bir Piyola Choy" ("A Cup of Tea") hikoyasida ba'zi gaplarning tarjimasi, muammolari va madaniy jihatlari haqida quyidagicha mulohaza qilish mumkin:

1. Lingvistik Muammolar: Ingliz tilidagi soʻz va iboralarni oʻzbek tiliga toʻgʻri va aniq tarjima qilish qiyin boʻlishi mumkin, chunki har ikkala tilning leksik va grammatik tuzilmalari turlicha.

2. Idiomatik Iboralar: Ingliz tilidagi idiomatik iboralar yoki metaforalar tarjima qilinayotganda oʻzbek tilida aniq ifodalanishi kerak, bu esa baʼzida murakkab boʻlishi mumkin.

3. Kontekstni Saqlash: Hikoya kontekstidagi ohang va maʼno oʻzbek tilida ham saqlanishi uchun tarjimon muallifning stilistik uslubini ham hisobga olishi kerak.

Madaniy Jihatlar:

1. Jamiyat va Ijtimoiy Sinflar: Hikoyada jamiyatning turli qatlamlari, xususan, boy va kambagʻal sinflar oʻrtasidagi farqlar tasvirlangan. Oʻzbek madaniyatida ham bu mavzu dolzarb boʻlib, ijtimoiy adolat va tenglik masalalari bilan bogʻliq boʻlishi mumkin.

2. Gender Rollari: Asarda ayollar roli, ularning ijtimoiy mavqei va oiladagi oʻrni koʻrsatilib, bu oʻsha davr ingliz jamiyatidagi gender rollarini aks ettiradi. Oʻzbek madaniyatida ham gender masalalari oʻziga xos tarixiy va ijtimoiy kontekstga ega.

3. Xayriya va Mehribonlik: Hikoyada asosiy qahramonning kambagʻal ayolga yordam berish istagi, keyinchalik esa bu niyatni unutishi tasvirlanadi. Bu motivatsiya va amaliy xatti-harakatlar oʻrtasidagi farqlarni koʻrsatadi. Oʻzbek madaniyatida mehmondoʻstlik va xayriya ishlari qadrlanadi, shuning uchun bu jihatlar muhim ahamiyatga ega. Umuman olganda, hikoyaning tarjimasini va madaniy jihatlarini tahlil qilishda til va madaniyat oʻrtasidagi bogʻliqlik, shuningdek, har ikki jamiyatdagi ijtimoiy masalalarning umumiy va oʻziga xos xususiyatlarini hisobga olish muhimdir.

REFERENCES

1. Katherine Mansfield's men// Ed. by Charles Ferrall, Jane Stafford. Wellington: Katherine Mansfield Birthplace Society; Steele Roberts Publishers, 2004
2. Burgan M. Illness, gender, and writing: the case of Katherine Mansfield. Baltimore: Johns Hopkins UP, 1994
3. Saydulla Mirzayev. XX asr oʻzbek adabiyoti. Toshkent, Yangi asr avlodi, 2005.
4. A.Қаҳҳор. Асарлар. Т.: 1989, 5-жилд, 22-бет
5. Izzat Sulton. Adabiyot nazariyasi. –Т.: –1980. –3076.
6. <http://cheloveknauka.com/mezhkulturnye-svyazi-novoy-zelandii-i-rossii-ketrinmensfild-i-russkaya-kultura>
7. https://uz.wikipedia.org/wiki/Abdulla_Qahhor
8. <https://uz.wikipedia.org/wiki/Hikoya>
9. Ochilova N.Oʻ. The image of —horse in the work of Chingiz Aitmatov —Farewell, Gulsaril // BuxDU ilmiy axboroti, 2020-yil, 6-son. – B. 222-227. (10.00.00; № 1)